

Edunvalvonnan tarve ja edunvalvojan määrääminen

Edunvalvoja voidaan määrätä henkilölle, joka on terveydentilansa vuoksi kykenemätön huolehtimaan itseään ja varallisuuttaan koskevista asioista, jotka vaativat hoitoa eivätkä tule asianmukaisesti hoidetuksi muulla tavoin. Asiat voivat tulla asianmukaisesti hoidetuiksi ilman edunvalvojan määräämistä esimerkiksi läheisten tuella, suoramaksusopimuksin, valtakirjoilla tai edunvalvontavaltuutuksen avulla.

Edunvalvonta-asia voi tulla vireille maistraatissa joko henkilön omalla hakemuksella tai toisen henkilön tekemällä ilmoituksella. Edunvalvojaa itselleen haluava, tämän isä, äiti, aviopuoliso, lapsi tai muu läheinen voi tehdä edunvalvojan määräämistä koskevan hakemuksen myös suoraan käräjäoikeuteen.

1. Henkilön oma hakemus edunvalvojan määräämiseksi

Henkilö voi itse tehdä hakemuksen kotikuntansa maistraattiin ja pyytää edunvalvojan määräämistä itselleen. Hakemukseen tulee liittää lääkärinlausunto edunvalvonnan tarpeesta. Jos hakija on edunvalvonnan tarpeessa, maistraatti voi määrätä hänelle edunvalvojan, jos hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen ja jos hän pyytää tiettyä henkilöä määrättäväksi edunvalvojakseen.

Jotta maistraatti voi määrätä edunvalvojan, sen tulee kuulla hakijaa asiassa henkilökohtaisesti. Hakijan läheisiä kuullaan vain, mikäli hakija näin pyytää.

2. Ilmoitus edunvalvonnan tarpeessa ilmeisesti olevasta henkilöstä

Ilmoituksen edunvalvonnan tarpeessa ilmeisesti olevasta henkilöstä voi toimittaa tämän kotikunnan maistraattiin. Ilmoituksen perusteella maistraatti selvittää sen kohteena olevan henkilön edunvalvonnan tarvetta.

Mikäli maistraatti katsoo asiaa selvitettyään, että ilmoituksen kohteena oleva henkilö on edunvalvonnan tarpeessa, maistraatti tekee käräjäoikeudelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi.

Maistraatti selvittää edunvalvonnan tarvetta pyytämällä seuraavia selvityksiä:

a) lääkärinlausunto

Lääkärinlausunnon tarkoituksena on selvittää, onko henkilöllä sellainen sairaus tai muu vastaava syy, jonka vuoksi hän on kykenemätön huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista.

Jos ilmoitukseen ei ole liitetty lääkärinlausuntoa ilmoituksen kohteena olevan henkilön edunvalvonnan tarpeesta, maistraatti pyytää sitä terveydenhuollolta.

b) kuuleminen edunvalvonta-asiassa

Maistraatti varaa edunvalvontailmoituksen kohteena olevalle henkilölle tilaisuuden lausua mielipiteensä asiassa kirjallisesti tai henkilökohtaisesti, jos hän kykenee ymmärtämään

asian merkityksen. Maistraatti varaa tarvittaessa myös hänen puolisolleen ja muille läheisilleen tilaisuuden lausua mielipiteensä asiassa.

c) muita selvityksiä

Maistraatti voi tarvittaessa pyytää selvityksiä tai lausuntoa eri viranomaisilta, esimerkiksi sosiaalitoimelta, ulosottoviranomaiselta, palvelukodilta tai hoitolaitokselta.

3. Kuka voi toimia edunvalvojana?

Edunvalvojana voi toimia tehtävään määrätty oikeusapu- ja edunvalvontapiirin edunvalvontatoimiston tai muun palveluntuottajan yleinen edunvalvoja tai yksityishenkilö, joka on antanut siihen suostumuksensa ja on tehtävään sopiva. Sopivuutta arvioitaessa on muun ohella otettava huomioon edunvalvojaksi esitetyn taito ja kokemus sekä tehtävän laatu ja laajuus.

4. Edunvalvojan tehtävät

Määrätessään edunvalvojan tuomioistuin tai maistraatti määrää samalla, mitä edunvalvojan tehtäviin kuuluu. Edunvalvojan määräys voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan. Useimmiten edunvalvoja määrätään hoitamaan päämiehensä omaisuutta ja taloudellisia asioita. Tuomioistuin voi määrätä, että edunvalvojalla on oikeus edustaa päämiestään sellaisessa tämän henkilöä koskevassa asiassa, jonka merkitystä päämies ei kykene ymmärtämään. Edunvalvojan on ilman eri määräystäkin huolehdittava siitä, että päämies saa sopivan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen.

Määräys voidaan rajoittaa koskemaan myös yksittäistä asiaa, esimerkiksi kiinteistön myymistä.

5. Edunvalvontaan liittyvät maksut

Edunvalvojan määräämistä koskevasta maistraatin päätöksestä ja maistraatin hakemuksesta käräjäoikeudelle perittävät maksut määräytyvät valtiovarainministeriön asetuksen mukaisesti. Maistraatti perii päämieheltä edunvalvojan määräämisen lisäksi maksuja mm. lupa-asioista ja tilintarkastuksista. Maksut menevät päämiehen varoista.

Edunvalvojalla on oikeus saada päämiehensä varoista valtioneuvoston asetuksen mukainen palkkio sekä korvaus tarpeellisista kuluistaan.

Tarkempia tietoja maistraatin maksuista ja edunvalvojan palkkiosta löytyy maistraattien nettisivuilta.